

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.

A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdá-jában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A bajai állatkiállítás.

Hasznos és életrevaló a „Gazdasági Egyesület”-nek nemsokára megtestesítendő azon új terve, hogy május hó 30-tól június hó 2-áig Baján, az állami méntelep helyiségeiben baromfiállításal kapcsolatos szarvasmarha-, juh- és sertésállítás rendez. Vármegyénkben a marhanevelés egyáltalán messze elmarad a régebbi kulturájú vidékek jelenlegi sikerei mögött. Szépfajú apaállatokat csak imitt-amott s azt is leginkább uradalmakban találhatni. Maga a nagy közönség megelégszik a régi módival. Nemesak nem tudja, de nem is hiszi, hogy tehén és tehén között éppen akkora különbség van vagy lehet, mint ló és ló között. Annál égetőbben szükséges tehát a marhanevelés terén rohamosan jóvá tennünk, amit lassankint elmulasztottunk, minél szembeszökőbb a hasonló esélyektől feltételezett lötenyésztés terén való haladásunk. Ha valaki csak tíz évre visszatekint, szinte hihetetlennek tartja, hogy egy zombori lóvásárra több mint 800 darab szép fiatal jószágot szállítottak be a környékből. Nem is kérdés, vajjon lehet-e a vármegyében hasonló minőségű és mennyiségű szép szarvasmarhát összehozni. Mindenki tudja, hogy ez ma lehetetlen lenne, azon egyszerű okból, mert e részben nagyon hátra vagyunk maradván.

Ezen elmaradottságot sajnos igazolja már maga azon körülmény is, hogy a gazdasági egyesületnek a marhaállomány megnevelésére irányított reformtörvényei nem találkoznak kellő méltánnyal. Ugyanis a földmívelésügyi kormány, mint ez őszön örömmel megírtuk, 3000 forintot adott át az egyesületnek jó fajú apaállatok vásárlására, kikötvén, hogy azokat kedvező törlesztési feltételek mellett egyes községekben helyezze el, s a gazd. egyesület a maga részéről szintén 3000 forintot szánt e célra. Ha a nagy közönségben volna érzék a nemes apaállatok szerzésének haszna iránt, akkor nem lehetne az egyesületnek panaszkodnia, hogy az e célra felajánlott összeget nem képes rendelkezésére fordítani, nem lévén elegendő jelentkező, aki ilyen nemes apaállatokat kívánna beállítani.

Ahol tehát nemesak a mulasztás van meg, hanem hiányzik a szerencsés kibontakozás alapfeltétele, a helyzetjavítás érzék: ott valóban a hivatás magaslatán állanak az egyesület intézői, midőn mintegy biztos műtétet akarják a nagyközönség szeméiről az ósdi hályogot egy ilyen némán is sokat mondó kiállítással megoperálni.

Kétségtelen, hogy a bemutatandó szép jószágok láttára nagyon sokan tisztába jönnek az az elemi igazsággal, hogy a tehénnel is úgy vagyunk, mint a lóval; úgy hogy ugyanazon fáradsággal és tőkével kétszer, sőt háromszor értékesebb jószágot nevelhetünk, ha megvágatjuk a fajtáját.

De nemesak a szarvasmarhával állunk ilyen puruttyán. A juhtenyésztés éppen lehanyaglóban van, évről-évre megfogyatkozik és ugyazólván a teljes elcsenevéséhez közeledik. Pedig a mezőgazdaságnak ez az egyik leghasznosabb ágazata. Könnyen kielégíthető, kevés tőkésért nagy kamatot hajtó. Ha nem a rossz legeltetési viszonyok a kizárólagos okai e hanyatlásnak, akkor a kiállítás e tekintetben is felvilágosítólag fog hatni.

A sertésállítás hitünk szerint jól fog kiütni, mert e részben vármegyénk területén igen sok szenvedélyes hízalóval dicsekedhetünk. De azért e téren sem lesz az okulás eredménytelen.

A kiállítás helye és ideje is jól van megválasztva. Baja városa vendégszeretetéről és haladási érzékéről messze földön el van ismerve, sőt érdeklődésének, mint már jeleztük, szép ajándék felajánlásában adandó kifejezést. Különbösen is sok értelmes és szakavatott gazda lakja, környékén pedig uradalmak és nagybirtokok bővében vannak. Az idő jókorra van véve, mert akkor a mezei munka szünetelni fog s így a tanulni vágyó gazdák annál inkább oda juthatnak, mert

ugy a hajón, mint a vasúton ármérséklés fog kieszközölni.

A részletes programot alább közöljük, egyuttal sietünk értesíteni, különösen a kiállításra hivatott mintagazdákat, hogy a tervről tudomást véve, a hátralevő két hónapot használják föl okosan, és tartsák polgári kötelességüknek gazdátarsaik okulására jeles példányaikat bemutatni, annál inkább, mert az egyesület a vetélykedv élénkítésére igen sok és tekintélyes arany pályadíjakat tűzött ki.

Bajai kiállítás tervezete.

A Bács-Bodroghvármegyei Gazdasági Egyesület által 1889. évi május hó 30., 31., június hó 1. és 2-ik napján Baján rendezendő baromfiállításal összekötött szarvasmarha-, juh-, sertésállítás és vásár tervezete.

I. Általános intézkedések.

1. A kiállítás Baján, az állami méntelep istállóiban és udvarán fog megtartatni.

2. A kiállítás május hó 30-án délelőtt 9 órakor fog megnyitani és június hó 2-án este záratik be; a látogató közönség részére mindenkor reggeli 7 órától esti 8 óráig lesz nyitva.

3. Belépti díj a látogató közönség részére: első nap 50 kr.; a többi napokon 30 kr.; névre szóló idényjegy, mely az egész kiállítás tartamára érvényes, 1 frt.

4. A kiállítási térdíjak, melyek az egyes kiállítási csoportoknál vannak fölemlítve, az állatok beszállítása alkalmával előre befizetendők vagy beküldendők.

5. A kiállításon résztvehet minden Magyarországi tenyésztő. (Lásd a II. szakasz 6. pontját.)

6. A kiállításon résztvenni szándékozók bejelentései a rendező-bizottság által szerkesztett bejelentési lapokon legkésőbb május hó 20-áig a Bács-Bodroghvármegyei Gazdasági Egyesület titkári irodájába, Zomborba küldendők.

7. A kiállítandó állatokat a helyszínén, május hó 27—29-én a rendező bizottság veszi át.

8. A kiállítandó állatok vasúton és gőzhajón való szállítására nézve a rendező bizottság kedvezményt fog kieszközölni, nemkülönben a kiállítás látogatói részére. E kedvezmény igénybevétele sere szóló igazolvány iránti megkeresések május hó 20-áig a Gazdasági Egyesület titkári irodájához Zomborba, azontúl pedig Bajára a kiállítási bizottsághoz intézendők.

9. A kiállított állatok gondozására a kiállítók saját közegeiket alkalmazhatják. A kiállítók kívánóságára és költségére az állatok gondozását a rendező bizottság is elvállalja.

10. Az állatok gondozói és egyéb kiállítási alkalmazottak jelvényvel láttatnak el s belépti díjat nem fizetnek. A szabad bemenetre jogosító jelvényt másnak átengedni 5 forint büntetés terhe alatt tilos.

11. A szükséges takarmány és alomszalma a kiállítási helyiségben falragaszokon közzétett árakon a helyszínén lesz beszerezhető.

12. A baromfi-osztályban az élelmezés és ápolásról a rendező bizottság gondoskodik s ezért külön díj nem jár.

13. Az állatok tűzkár elleni biztosítását a rendező bizottság eszközözi.

14. A kiállítás berekesztését követő napon az állatok elszállítandók.

15. Megkeresésre bejelentő ivet küld s mindennemű kérdézősködéssre készséggel felvilágosítást nyújt május 20-áig a Gazd. Egyesület titkárá (Zombor), azontúl a rendező bizottság (Baja).

II. Bírálati szabályzat és díjazás.

1. A bíráló bizottság megalakítása céljából a Gazdasági Egyesület ig. választmánya a kiállítás megnyitása után ülést tart.

2. A kiállítás 5 csoportra oszolván, 5 csoport-bíró bizottság alakittatik egy elnök s legalább 4 taggal.

3. A bíráló bizottság tagjai Baja város kiküldöttei-, a Gazd. Egyesület jelenlevő tagjai s más jelenlevő szakértőkből alakittatik meg.

Kiállító, saját osztályában bíráló csak azon esetben lehet, ha versenyen kívül állit ki.

4. A bírálat május 31-én befejezendő, amely napon délután 5 rakor a Gazd. Egyesület elnökének vezetése alatt összjury ülés tartatik s a csoportjuryk előterjesztései alapján a díjazások iránt végleges megállapodás történik.

5. A díjak pénzbeliek és oklevelek. (Lásd az egyes csoportoknál.)

6. Pénzdíjra a baromfi-osztályban minden kiállító, a szarvasmarha-, juh- és sertésosztályban csak Bács-Bodrogh vármegyei, Baja, Szabadka, Zombor és Ujvidék város tenyésztői tarthatnak igényt. A szerek és eszközök csoportjában csak oklevelek adatnak ki.

III. Kiállítási csoportok.

a) Szarvasmarha:

Ezen csoportba elfogadtatik magyar és nyugati fajtákból tisztavérű és keresztezett bikák, bikaborjúk, tehének, üszőborjúk és tinók.

Térdíj: istállóban minden darab után 2 frt, szabad rekeszben 1 frt; szopós borjúkért térdíj nem fizetetik.

Díjak:

Bikákra: I. díj 150 frank aranyban.

II. " 100 " "

III. " 50 " "

Bikaborjúkra és tinókra: I. díj 50 frank.

II. " 30 " "

III. " 20 " "

Közégsi bikákra külön díj: I. díj 80 frank.

II. " 40 " "

Tehenekre: I. díj 120 frank aranyban.

II. " 80 " "

III. " 50 " "

IV. " 30 " "

Üsző borjúkra: I. díj 50 frank aranyban.

II. " 30 " "

III. " 20 " "

Összesen 15 díj 900 frank aranyban.

A pénzdíjakon kívül megfelelő számú arany-, ezüst és bronz-éremről szóló oklevél.

b) Juh:

Ezen csoportba fölvéteik hazai, idegen fajtákból és keresztezésekből kos, kosbárány, nőtény juh és bárány; szopós bárányokért térdíj nincs.

Térdíj: egész akol, melybe befér 9 drb 2 frt, darabonként 30 kr.

Díjak:

I. díj 50 frank.

II. " 40 " "

III. " 30 " "

IV. " 20 " "

V. " 10 " "

Összesen 5 díj 150 frank és megfelelő számú oklevél.

c) Sertések:

Fölvéteik minden hazai és idegen fajtából kan, koca és malac.

Térdíj: egész ól, melybe befér 9 drb 2 frt, darabonként 30 kr; szopós malacok után térdíj nincs.

Díjak:

I. díj 50 frank.

II. " 40 " "

III. " 30 " "

IV. " 20 " "

V. " 10 " "

Összesen 5 díj 150 frank és megfelelő számú oklevél.

d) Baromfiak.

Fölvéteik minden hazai és idegen fajta tyúkok, gyöngytyúkok, pulykák, kacskák, ludak, galambok, tisztafajták és keresztezések.

Tengeri nyulak.

Ketrecekről a rendező bizottság díjmentesen gondoskodik.

Térdíj: Minden darab után 50 kr, egy törzsért (1 him és 2 tojó) 1 frt, mely összegbe az élelmezési és gondozási díj is beleértetődik.

Díjak:

I. díj 30 frank.

II. " 20 " "

III. " 20 " "

- IV. díj 10 frank.
 V. " 10 "
 VI. " 10 "
 VII. " 6 "
 VIII. " 6 "
 Összesen 8 díj 112 frank és oklevelek.

e) *Eszközök és felszerelések.*

Fölvételnek istálló, akol, ól-tervezetek és mintázatok.

Jászol, itatóvályu, veder és egyéb mindenemű istállófelszerelési tárgy.

Baromfiketrecek, költőgépek. Ezen osztályban térdij nines.

A kiállított tárgyak oklevelekkel tüntettetnek ki.

Kelt Zomborban, 1889. évi április hó 6-án.

Rombay Dezső,
 tükör.

Schmausz Endre,
 elnök.

Hirek.

Látogatás. Lovag Fehér Ipoly királyi tanácsos, a szegedi tankertület főigazgatója, a helybeli főgymnasium megvizsgálására városunkba érkezett.

Magyar író kitüntetése. Csiesáky Imre lelkész, derék földink, benutattatta a pápának költeményeit és Dante-magyarizatait. O szentsége, mint levélben írta, igen szívesen, sőt nagy örömmel fogadta s a neki telajánlott műveknél kettősen örvend („dupliciter delectatur oblatio munere”).

Pápai kitüntetések. A pápai jubileum körül érdemesültek részére ismét érkeztek kitüntetések Rómából. Így borsódi és katmári Latinovits Margit öngyásága részére megérkezett a jubileumi aranyérem az általa sajátkezűleg készített fehér selyem, arany szálakkal díszített himnusz és izlésteljes szentségartó-velumért; a zentai polgári leányiskola növendékei ugyancsak az ezüst éremmel lettek kitüntetve, az általuk sajátkezűleg készített, selyemmel himzett viola bársony csulért.

Ajándék. A Szent László Társulat Baracska községének r. k. temploma belső felszerelésére 100 forintot adományozott.

Káplánok áthelyezése. Hirling Nándor Kuláról Újvidékre; Flaeh István Bresztováéről Kulára; és Tillinger Ferenc Gajdóbról Bresztováera helyezettek át.

Papválasztás. O-Beesén megejtették a g. k. plébános választás. Jósztis Mladen kapott 57, egyik ellenfele 47, a másik 6 szavazatot. Tehát abszolút többség, a szavazatok 3/4 részét egyik sem nyervén el, a püspök lesz hivatalba kinevezési jogát gyakorolni. Csakis Jósztis Mladenre öhajjúk a kedvező elintéztést.

A nagyhét. A zombori róm. kath. templomban a nagyheti szertartások a következő rendben fognak megtartani:

Virágvasárnapon 10 órakor pálmággak megáldása s körmenet, mire a Passióval a nagymise következik. Délután 1/2 4 órakor magyar sz. beszéd.

Szerdán délután 4 órakor gyász-zsolozsma Jeremiás siralmával s a „Miserere.”

Csütörtökön reggel 9 órakor nagymise közaldozással; délután mint szerdán.

Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és Kereszt-máddal; mire a Szentség a szent Sírhoz vitetik, ezután bunyevác sz. beszéd. — Délután 3 órakor magyar sz. beszéd, melynek végeztével processió vezetetik a Kalváriához, honnét a templomba visszatérve énekeltek a Jeremiás siralma és a „Miserere”. Esti 7 órakor a szent Sírál ima és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vitetik.

Nagyszombaton reggel 6 órakor körmenetileg Szentségkítétel. — 8 órakor tüzszentelés, a husvéti gyertya megáldása dícsénekekkel, ezután a profeciák, kereszt-kut-szentelés, és minden Szentek litániája, mire a feltámadási nagymise következik. — Az ünnepélyes feltámadási körmenet esti 1/2 7 órakor tartatik meg.

Husvétvasárnapján reggel a 7 órai esendes mise után az étkek megáldása; 8 órakor kismise és német sz. beszéd; 9 órakor esendes mise, utána bunyevác sz. beszéd; 10 órakor ünnepélyes nagymise, délután 3 órakor vespere.

A gazdasági egyesület választmányi ülést tartott szombaton délután Schmausz Endre elnök urnak vezetésével. Tárgysora volt: 1. Jelentés a tenyész-bikák vásárlásáról. 10 dbnak vétele 209 frt átlagáron tudomásul vétetik. 2. 3000 frt beutalása az állattenyésztési alapa. Atutalványozatik. 3. Bajai állatképzés. A program megállapítatik. Lapunk más helyén olvasható. 4. Jelentés a múlt hó 10-én Zomborban tartott katonai ló-vásárról. 47 községből 801 ló vezetett elő s darabja 190—310 frton kelt el, összesen 39 drb. Intézkedés történt, hogy ezental minden évben tartassék Zomborban katonai lóvásár, necsak hátas, hanem igás lovak is vásároltassanak. 5. A méhész-egylet beolvadási ügye. Csak imént érkezett be s nem levén kellőleg előkészítve, fűgőben hagyatik. 6. Tagváltások. Kilep 9, belép 16 tag, köztük a zombori takarékpénztár és Bács községe 100—100 frttal alapítanak. 7. A futtaki uradalom ösmertetése, az idő előhaladottsága miatt jövőre halasztatott.

Művészeti estély. Temesváry Farkas Irma a már jelzett felolvasási és szavalási estélyt, f. hó 11-én a városi színházban fogja megtartani.

Baró Rudics József pörös hagyatéka ügyében most már létrejött a tervezett egység s mennyiben az utolsó tartózkodó fél: a cs. és kir. közös hadügyminisztérium április hó 5-iki elhatározással az egységhez hozzájárult. Horánszky Nándor orsz. képviselő, a végrehajtó bizottság elnöke, e napokban össze hívja a kiegyezett feleket, hogy megállapítsák a hagyaték felosztásának módozatait. — Más forrásból vesszük, hogy az oldalági örökösök 4 nap előtt a budapesti törvényszékhez beadták a végrendeletek megsemmisítése iránti keresetüket az özvegy báróné és társai ellen és ebben a tárgyalás május 21-re már ki is tüzetett. Ezen örökösök azonban minden valószínűség szerint el fognak utasítani, mert jogigényüket kimutatni nem tudják.

Jankováról dr. Szemes Sándor gyakorló orvos, a szolnok megyei Kenderesre községi orvosnak választottat.

Itélet. A szenttamási bírót hallomás szerint a moholi hadnagy, elüljárók és g. k. lelkész sértése iránt támasztott ügyben a bíróság felmentette. A mint annak idején a feljelentést köztük, úgy kötelességünk a felmentést is a nagy világ tudomására hozni. Nem tudjuk, vajjon a sértettek felebeztek-e, de hogy a reá vallott alarendeltjeinek nem a legjobb dolguk lesz, azt a dolog természetéből következtethetni.

Hurcolkodás. A zombori kir. adóhivatal a volt postaépületbe költözik át. Emiatt a hivatal pár napig némely részben szünetelni fog. Negyven óriási ládában cipelik a tengersok aktát, még pedig annál kedvetlenebben, mert előre tudják, hogy itt sem maradhatnak sokáig nyugton, lévén ezen épület Zombor város tulajdona s a járásbíróóság használatára átengedendő.

Árviz. Vármegyénk körül a tavaszi vízár eddig nem okozott komoly bajokat és jó reményünk van, hogy nem is fog okozni. Csak Apatin nagyközség van komoly veszélyben, a mennyiben a Duna már a Rák-utca kerteit is alámosta. A pillanatnyi segínyt és a sikeres védekezés föltételeit a hatóság és lakosság versenyző áldozatkészséggel teljesíti.

Égett gyermek. F. hó 3-án T.-Földváron egy asszony 7—8 éves fiát a rühtől ismeretes házi szerrel megszábadítani akarván, jól befűtött kemencébe bújttatta be s a kemence ajtaját betétvén, küssé eltávozott. Mire visszajött, a gyermeket elégye találta.

Vadászat. F. hó 4-én több bácskai uri vadász sikerült vadászatot rendezett a szeremeni erdőkben, Baja mellett. Nem ugyan oly nagy az eredmény mint múlt hó végén, de aránylag a mostani szörványos huzáshoz képest elegendő. Összesen aggatókra került 40 drb. erdei szalonka. Hajtó volt 140 személy. A vadászban részt vettek a következő urak: Vojnits Sándor id., Vojnits Máté ifj., Perek József örnagy, Vojnits Imre, Latinovits Géza, Vojnits Pista, Vermes Béla, Latinovits Gyula főszerelő stb. A vadászatot fényes lakoma követte Perek József ur vadász házában.

A postatakarékpénztárról. F. évi március havában 45,000 betéttel 348,764 frt 11 kr folyt be és 12,000 felmondás alapján 284,307 frt 51 kr fizetett vissza. A betevők által 1889. évi március 31-ig megtagarított összeg 3.822,503 forint tesz ki.

A Duna, mely az utóbbi napokban folytonosan áradt, április 6-ika óta, habár csekély mértékben, apadásnak indult. Újabb vízemelkedés most nem várható.

Neusatzról szól az ének. Ne vessék gondolni, hogy Jungbunzlau szomszédságában van s valami obscurus község. Igenis az alkotmányos Magyarország sz. kir. városa az, de azért nem röstel ily feliratu esettel küldeni hivatalos levelet a vármegyei hatóság-hoz: Fil. Cas. Sigil. der königl. Freistadt Neusatz. Nem kívánunk a t. Cassának egyebet, csak azt, hogy ezen sorok Paresetich Félix főispán ur szemé elé kerüljenek, a többi majd meghallják tőle.

Névváltoztatás. Blau Jenő monostori illetőségű ugyanottani lakos vezetéknevén „Balla“-ra kért átváltoztatása belügyminiszteri rendelettel megengedett.

Himen. Schwartz Márk, Fernbach Bálint zombori terménykereskedő cég bizományosa, eljegyezte Augenfild Jozefin kisasszonyt Zomborban.

Eladó. A Szeitrich és Weisz-féle henger-gőzmalomnak 7/10 része f. évi május hó 16-án eladatik.

Halalozás. Firány József, a zombori főgymnasium utó növendéke f. hó 6-án 22 éves korában elhunyt. Konsolárisai elismerést érdemlő buzgalommal gyűjtést rendeztek, hogy szegény tanulótsrukat eltemethessék.

Meghívó az „Achilles Sport-egylet“ f. évi ápril hó 14-én délután 4 órakor saját helyiségében (Szabadka, Kossuth-utca, Vojnits Lukács ur házában) tartandó évi rendes közgyűlésére. Napirend tárgyai: 1. Igazg. választmányi évi jelentése és előterjesztése. 2. 1888. évi zárszámadás és vagyommérleg beértesztése, valamint a számvizsgálók e részbeni jelentése. 3. 1889. évi költségvetés (budget) megállapítása. 4. A tisztviselők, a választmányi rendes és póttagok megválasztása. 5. A szabadkai torna-egylet átirata saját egyletünk felosztására és tagjainak az „A. S. E.“-be való belépésére vonatkozólag. 6. Indítványok. Szabadka, 1889. ápril hó 2-án. Az igazg. választmány.

Újvidéken szinpártoló-egyesület alakult Paresetich Félix főispán elnöke alatt. Eddig csak 20 tagja van.

Vizsgalat. Vaskút községében az V. és VI. osztályban vizsga tartatott, mely alkalommal ismét meggyőződhetünk derék tanítónk, Szauder Gyula fáradhatatlan buzgólkodásáról. A gyermekek szép és értelmes feleleteikkel, kellemes és magyaros énekükkel, de különösen a történelem és földrajzból adott kitűnő feleleteikkel nagy örömet okoztak a vendégeknek. Isten adja, hogy e derék tanító még sokáig nyújtson nekünk alkalmat ily kellemes vizsákra! M. N.

Vasutak és árvizveszély. A közlekedési miniszter körrendeletileg értesíti a törvényhatóságokat, hogy hazai vasutaink az árvizek elleni védekezés céljából szükséges védanyagok és munkácsapatok szállítására nézve a napokban a következő kedvezményes díjszábat léptették életbe: 1. A rendes vonatokkal való szállítás esetén a védanyagok kocsis és kilométerenkint 8 krajcár, a munkácsapatok pedig személy és kilométerenkint 1 krajcár viteldij felszámítása mellett továbbittatnak. 2. Különvonatokért, ha az a mozdonyon kívül legfeljebb négy kocsiáll, vonatkilométerenkint 1 frt, 4 kocsin felül pedig minden további kocsiért kilométerenkint 10 kr. szállítási díj számítatik. Ezenkívül a vasutak a lehető gyors szállításra kötelezték magukat.

Körözés. Lopással vádolt Sente János bácsalmási illetőségű vádolt, ismeretlen helyen tartózkodván, országszerte köröztetése elrendeltetett, minélfogva felhívatik a hazai hatóságok, miszerint feltalálás esetén nevezett ide leendő átksírtetést végett a legközelebbi kir. ügyészségnek átadni sziveskedjenek. B.almási illetőségű, napszámos, nős, 30—32 éves, r. kath., termete közép, arca gömbölyű, szeméi kékek, szemöldöke szőke, orra, szája rendes, haja szőke, fogai épek aprók, beretvált arcu, különös ismertető jelei nincsenek. Szabadkai kir. törvényszék.

A személydíjak reformja a m. k. államvasutaknál. A közönségnek minden valószínűség szerint már a folyó évben lesz alkalmá halás elismeréssel adózni Baross Gábor közlekedésiügyi miniszternek, a személydíjak reformjára vonatkozó nagy horderejű kezdeményezésért. Az ez ügyben folytatott előmunkálatok, miként értesültünk, jobbadára már be vannak fejezve. Kétségtelennek tartatik, hogy a személydíjak nagymérvű

leszállítása következtében nagy arányokban növekedő forgalom oly mérvű lesz, hogy a m. k. államvasutak bevételei a személyforgalomból alighanem már a második évben tetemesen fölülják mulni az eddigieket. Azon csökönös konzervativismus, melyet a vasutak mostanig a személyportót illetőleg taunusitanak, nem fogja tarthatni magát, ha a gyökeres reform a 7000 kilométernyi kiterjedésű magyar államvasutak részéről történik. Minden vérmesség nélkül megjósolható, hogy a személydíjak leszállítása a lehetőség minimumára rendkívüli tápot fog adni az utazási kedvnek, előmozdítandó az üzleti tevékenységet, szolgálni fog a közgazdasági és a kulturai fejlődés érdekeinek és nagy előnyére válik majd kiváltképp az ország fővárosának.

Az „Achilles Sport-egylet“ Szabadkán helyiségét villanyossággal világítja meg. Ugyanis két dinamo-elektikus gépet (Gramme rendszerben) szerzett be, mely a Hommes-training-gép két alsó kerekére vett szij által hozatik mozgásba, mely a training-gép alatt van elhelyezve. Az így keletkezett villanyos áram accumulatorokba vezetetik és a szükséges világításhoz négy Edison-féle lámpa szolgáltatja a kellő villanyosságot. Ezáltal egyletünk tagjai trainirozás közben a kellemes hasznossal párosítják. A versenyeknél a startnál a kellő ellenőrzésre szintén villanyosság alkalmaztatik; ugyanis a versenyzők izolált fémlapokról indulnak, melyek egy jelző készülékkel vannak összekötve, úgy, hogyha a startolás egyszerre történik, minden startoló száma egyszerre ugrik ki; az érkezésnél pedig ugyanezen készülék jelzi a körök megtételét, valamint a megérkezést is, mely alkalommal a villanyos készülék az időt is mutatja. Továbbá különféle sport-fényképek is kaphatók, u. m. a „Hetyke“, „Legsebesebb“, „Bajnok“, „Klytainnestra“ stb. jég-yachtoké, valamint más műgyakorlatok tornaszereken, velocipéden stb., melyet egyleti fényképez készített, a felvételeket pedig egyletünk tagjai eszközölték. — Nagybudafalvi Vermes Lajos, egyl. alelnök.

Bezdánból írják: Balog Árpád szántársulatának Bezdánba jöttét lapunk legutóbbi számában jeleztük. A társulat működéséről a következő részleteket kaptuk:

Balog Árpád 27 tagból álló társulata s 10 előadásra nyitott műsorát, melyet, egy-két darab kivétellel, a legújabb operettek jelesbjei képezik, e hó 5-én kezdte meg a „Cigánybáró“-val.

Szombaton, azaz 6-án „A suhanc“, vasárnap, azaz 7-én „A parasztkisasszony“ népszimű került színpadra.

A társulat kiváló erőinek mutatta be magát a „Cigánybáró“-ban Práger Zsuzsika (Arzena), Herceg Eugenia (Saffi cigányleány), Keletin (Czipra) szerepében.

A férfiszereplők között: Balogh A. (Zsupán Kálmán), Monori (gróf Carneró), Mátray (Gábor diák) és Keleti mint cigánybáró.

Bayárd kitűnő operettje „A suhanc“, a darabhoz mért ügyességgel lett bemutatva. — Herceg Eugenie (a csintalan Józsi) a pajzanság csipős ötleteivel teli vásott suhancot oly ügyességgel a legkisebb részletében hű maszkirozás és utánzással adta, a világáros modern, de alapszabályan romlatlan lelkü utca rossza, jobb utánzóra; de egyszeremind a szív érzetében szerelni családias miatt megsértett nővér önfeláldozóbb fivérre alig tehet szert. Jól énekel: pajzán örömmel játszott.

E darabban még Práger Zs. k. a. (Eliz), Balog (Bizat gyám), Keleti (Emil) és Somogyi (Durand fűszerkereskedő) szerepében arattak többszörös tapstot és kihívást.

A vasárnapi közönségnek szánt „Paraszt kisasszony“ népszimű is kifogástalanul folyt le. A közönséget ugyszólva akarattal visszatartott taps önkénytelen ismétlésére készítette Práger Zs. naiv kellemes megjelenése „Jolán“ szerepében. Erzés jellemzi egész játékát, éneke vonzó. Méltó vetélytársa volt Fáyol Gergely (Mátrai) helyesen alkalmazott érzelmi alakításával.

Általában az ének hatásának értéke nagyban fokozódik Békessi karmester művészi zongorakisérete által. Balogné, mint özv. Gönczölné, érzéssel adta a valódi anya titkolt fájdalmát s kitörő örömet.

Somogyi pedig, mint Sánta Pista, ismét bemutatta, hogy gyakorlott színész.

Kisebb szerepkörökben is az egész mű sikerét, összhangját emeli kellemes színpadi megjelenésével: Tarnai L., Mérei Iza, Keletiné.

Agotai a „Suhanc“-ban nem különben a „Paraszt kisasszony“-ban mult évi nálunk ismert ügyes színészi fellépétre emlékezett.

Ismételve ajánljuk a társulatot a műpártoló közönség figyelmébe.

A szőlészeti vándortanító Heinrich már napok óta körünkben időzik, azonban a megbízhatlan idő miatt kevés érdeklődés mutatkozik iránta. Ha szebb napok lesznek a héten, ajánljuk az érdeklődőknek a Mihelics Péter szőléjébe való kirándulást. Ott gyakorlatilag többet tanulhatnak egy óra alatt, mint könyvből hónapok alatt.

Jankováról írják: Felelős öreink gondatlansága miatt a tolvajlások napirenden vannak. Brezó István kereskedőtől több mint 10,000 tojást tolvajoltak el, még pedig szalon betyárok, mert nyomukban szalon gyufákat találtak. Azóta Weisz Ignác boltján, a posta-épületen, továbbá Schlachter József üzletén próbáltak szerencsét, de sikertelenül, mert mindenütt észrevették és elriasztották őket. Mindezen üzletek a főtérnek vannak s a felelős örök még sem vettek észre semmit. Vármegyei rendőrség! Jöjjön már el a te országod.

Beküldetett. Bajsán a gör. keleti iskola élén 12 év óta egy olyan ember működik mint tanító, a kinek semmiféle kvalifikációja ninesen. Pedig 600 frtra rugó jövedelemre méltán kívánhatna a község olyan szakértő tanítót, a ki hivatásának megfelelően képes és rászolgál az iskolaalapról a szerb hitközségnek járó segélyre. Robitsek Adolf.

O-Becséről írják: Az alispán urnak erélyes rendelete, mellyel a községi előjáróságot a még feltöretlen járási földeknek tavaszi vetés alá való kiadására utasította, immár megtette a kívánt hatást. Tartozunk megemlíteni, hogy az előjárók belátván előbbi tévedésüket és egy kicsit szűkölvén a kártérítési keresetnél, eddig mindent elkövettek, hogy a kiadás haladéktalanul megtörténjék. Az eredményről és a célszerű vagy részrehajló eljárásról majd későbbben értekezünk.

Női zenekar érkezett városunkba Zelinka vezetésével a mely a „Csitaonica“ vendéglőben f. hó 6., 7. és 8-án tartottak előadásokat.

Rendkívüli közgyűlést tartott a városi törvényhatóság pénteken délután 4 órakor Sándor Béla főispán ur elnöke alatt, melyen a laktnyi csapat-körhöz telkenek kibővítéséhez kellő 1175 □ öl terület megvétele □ ölenként 50 kr-ával elhatározott és pedig azért, mert ezen vétel által kétszer annyiba kerülendő földmunka teljesítésétől szabadul meg a város. Továbbá 33 szóval 24 ellen határozatba ment, hogy a régi vágóhid épülete és 1 hold 1026 □ öl telke árverési uton eladassék. Részünkről bámulva tapasztaltuk, hogy ezen eladás indokai még csak pár szóval sem terjesztettek elő. Pedig nem olyan magától értetődő eszme, hogy az eladandó lenne. Legkevésbé egy ilyen városban, melynek egy is számtalan parcella saját földje van s így azokkal együtt ezt a darabot is elkezelték. Bizonyára mindig akadna reája közelsége miatt jó bérlo és ha ma-holnap a városnak ilyen területre, közelében szüksége lesz, jól esik majd a készhez nyulni. Lám, ha a városnak néhány quadratnyi terület kell, 50 kr-ával fizetik meg vele, úgy hogy 1 láné föld 1000 frtjába kerül. Legalább tegyék meg, a kiket illet, ha már elakarják adni ezt a földet, azt, hogy ne adják oda olesóbban, mint a mennyiért a város a legutóbbi időben telkeket vett. Egyébiránt önként értetődőnek gondoljuk, hogy nem a minden áron való eladás van tervbe véve, hanem csak akkor fog az üzlet megtörténni, ha megillető árat fognak kínálni.

Zentáról írják: Tétsis Sándor, ki Kiss Simon városi alszámvevőnek választása ellen felfolyamodással élt a vármegyéhez, itt azonban tarthatatlan érveivel elutasított, most ugyanezen állás ellen a belügyminiszteriumhoz felebbezett, céltalanul ugyan, sőt reménytelenül; de hát a bosszúnak ezen halogatása is édes elégtétel.

Irodalom.

Megjelent és beküldetett: „Magyar-szerb szótár“, írták: Brancsits Blagoje és dr. Derra György újvidéki gör. kel. szerb főgymnasiai tanárok, a magyar tudományos akadémiának anyagi pártfogása mellett. A 660 oldalos műnek ára megjelölve nincs.

Új könyvek. Don Juan, Csemegék. Pik. elbesz. Ára 80 kr. Don Juan, 13 próbás kölgyek. Pik. tört. Ára 80 kr. A halászatról szóló törvény a végrehajtási utasítással 1889. Ára 80 kr. Az igazságügyre vonatkozó rendeletek és döntvények gyűjteménye 1889. Ára 60 kr. Dr. Holub, Afrikai utazásai 5. füzet. Ára 30 kr. Egyetemesség regénytár IV. évf. 13. kötet. Ohnet. Rameau orvos 1-3 kötet. Kaphatók Schön Adolf könyv- és zene-műkereskedésében, Zomborban.

Új zenemű. Gróf Forgách Béla „Tisza-Induló“ címen egy új zeneműt szerzett zongorára. Ára 90 kr.

Feketehegy, 1889. ápril 6.

Emléksorok.

Folyó hó 3-án kísértük örök nyugalomra a feketehegyi ref. egyház nagyérdemű lelkipásztorát, Szilády Jánost, kinek idő előtt történt elhunytá bizonyára széles körben felkelti az őszinte részvét mély érzetét; mert hiszen benne a helyi egyház kitünő lelkészét, a társadalom egy nemes gondolkodású tagját, az egyetemes protestans egyház egyik erős oszlopát, s az egyházi irodalom fenkölt szellemű munkását vesztette el.

Temetése — a szakadó eső dacára — óriási közönség jelenlétében a legnagyobb részét mellett folyt le. A koporsót, mely a templom közepén felállított ravatalra helyeztetett, teljesen elborították a szebbnél-szebb koszorúk, melyeknek szalagjairól a következő feliratokat olvastuk: „Szeretett lelkészének, a ref. magyar egyház.“ „A jó lelkésznek, a tanító kar.“ „Szilády Jánosnak, barátja Korbai.“ „A nemes emberbarátjának, az izr. hitközség.“ stb.

A temetési szertartást a tanítók és műkedvelőkből alakult dalárda gyászenéje nyitotta meg, a bús dallam elhangzása után Molnár Hugó újvidéki lelkész lépett a szószékre, s megható ima után „leesett a mi fejünknek ékes koronája“, bibliai vezérigékből indulva ki, remek beszédben méltatta érdemeit az elhunytat, ki „a nagyok közt is a legnagyobbak közé tartozott.“ A fájdalom hangján és érzetével elmondott beszéd minden része megtalálta a szívekhez az utat, hangos zokogás kísérte azt folyton; s majd midőn beszéde végén búcsút vett az elhunytól e szavakkal: „szeretet kísérjen sírodba, ki magad is csupa szeretet valál“, bizony-bizony egyetlen szem sem maradt szárazon.

A sírnál Vitányi Bertalan helybeli segédlelkész tartott szép beszédet az őszinte érzelm hangján mondvá végbúcsút szeretett főnökének; temetés után pedig a ref. német templomban Tiefenthaler Fülöp ó-szváci lelkész ismert ékes szóvalával német beszédben emlékezett meg ifjúkori barátja kiváló érdemeiről, kinek örök emléket biztosítanak egyházában tizenöt évi lelkészkedése alatt eszközölt alkotásai.

Szilády János Somogy megyei Ságvár községben született, hol édes atyja, a szintén nagyíró Szilády László lelkész volt, honnan azonban nem sokára Halasra hivatott, Szilágyi is itt nevelkedett, s itt kezdte meg tanulmányait. A halasi, akkor még 4 osztályú gymnasiaumot elvégzve, Körösré ment, hol az időben a halhatatlan emlékü költő, Arany János, Ács Zsigmond stb. nagynevű tanárok működtek, kiknek jótékony befolyása a szelid s minden jóra fogékony ifjú lelkületére döntő s élte későbbi folyamán is kiterjedő hatást gyakorolt. Innen Pestre ment a theologiai tanfolyam hallgatására, melyet kitünő sikerrel végezvén, hosszabb külföldi utra indult. Bejárta Német és Francia országot, utóbbi helyen hazamos ideig tartózkodván, meglátogatta Angol és Olasz-hont. Külföldi utjáról bő tapasztalatok s az ismeretek gazdag kincseivel megrakodva tért bázra.

Káplánkodott Pomázon, majd a nagyíró néh. Török Pál pesti lelkész és dunamelléki püspökhöz került, kinek oldala mellett alkalma lón az egyházi adminisztrációt is alaposan elsajátítani, közben tanári tisztet is teljesített a kunszentmiklósi gymnasiaumban; működését mindenütt a legteljesebb siker s ennek folytán elismerés kísérte. Pestről a váci fegyházba neveztetett ki lelkészül, hol a szerencsétlen fegyvereknek valódi lelki orvosa volt. Majd a bajai, végre a feketehegyi ref. egyház lelkészi állomását nyerte el, mely utóbbi helyen 15 évi áldásdus működésével teljes mérvben megszerezte hívei tiszteltetését.

Midőn a szószékre lépett, ajkáról igazvő áradt a

beszéd, felemelte s magával ragadta hallgatóit s észrevételül átitította szíveikbe saját eszményi tisztaságu gondolatait. Hogy hallgatóira mily elementáris erővel hatott, arra nézve szolgáljon például a következő szószertint megtörtént esemény. Egy nagytekintélyű s az egyházi téren is előkelő állásu világi egyéntől hallám, midőn őt első ízben hallgatta, ez őszinte nyilatkozatot: „Barátom! bünt követtem el, hogy ennek az apostoli lelkű férfinak szónoklatait eddig nem hallgattam!“ s azon tul, ha csak teheté, megszerezte magának ezt a lelki örömet.

De a költői lelkületű s ragyogó írói tehetséggel megáldott férfi az irodalom terén is az óriások közé tartozott; több kötetre menő szónoki művei, melyekben feltárta szellemi kincseinek gazdag tárházat, az egyházi irodalom igazi gyöngyeit képezik.

Sajnos, hogy a gyenge, beteges test, különösen az utóbbi években, megbénította a magasra törekvő lélek szárnyalásait, s ki szellemi nagyságánál fogva hivatva volt még sok nemes és szépet alkotni, a betegség folytán elkedvetlenedve vonult vissza magányába, csupán egyházának szentelve tehetségét. A társaságtól is, melyekben pedig korábban oly örömet vett részt, hogy így társadalmi téren is haszon, oktasson, kénytelen volt lassankint elmaradozni. De a korábbi lázas munka mindjában érezteté visszahatását, migem március 26-án ismételt agyszélhűdés ágyba dönté s dacára a mellette levő Mészáros Hermina asszony legodaadóbb ápolásának, folyó hó eszéjén a halál kioltá nemes életét. Könyveinket elsírtuk felette, de a fájo emlék visszamaradt s élni fog örökre.

Nyugodjál békében elköltözött drága halottunk, kinek egész földi élete, mint azt az újvidéki lelkész gyászbeszédeben oly találóan említé — „egy élő isteni tisztelet volt!“

Bakay Károly.

A hallás az iskolában.

Mai nap a legnagyobb tudósoknak is az alsóbb iskolákba kell ismét menniök, hogy azokban némely fontos dolgokat tanulmányozzanak, melyek az A, B, C-vel és grammatikával többé nem függenek ugyan össze, melyeknek elintézésé azonban ezen iskolák segélye nélkül nem könnyen lenne lehetővé. Hisz azok valódi kincseket rejtenek anthropologiai, statisztikai és egészségügyi tanulmányokra, kincseket, melyek csak kisrészben hozzáférnek napvilágra.

És mégis, mit nem tapasztaltak már az iskolánövendékek megvizsgálása által! Ha csak a hajak színéről, a test növeséről, a rövidlátás elterjedéséről való észlelést tekintjük, ez által eredmények hoztak napvilágra, melyek időnként tágabb köröket is megmozdítottak. Hisz egyesek, ezen utóbbiak közül nagyon szomorító fajnak voltak, pl. kimutatása a rövidlátók nagy százalékszámáról a fi- és leányövendékek közt.

Kevésbé — véleményem szerint nagyon kevésbé — hatolt a nyilvánosságra a hallás megvizsgálásának észlelése a tanulóknál. Persze oly számomat még nem vettek kereszttül, mint a szemre nézve, mégis a hallás betegségeivel aggasztó pillantást nyújtanak e másod fontos érzékszerv hibáinak gyakoriságába, s egyszersmind igen sok szülőnek gondatlanságába.

Az első alkalmat a hallásszerv megvizsgálására a szemvizsgálatok adták, melyek a vasút és a hajószolgálat érdekében tetették. A heidelbergi fülspecialista, Moos joggal figyelmeztet arra, hogy a hallászerv fogyatkozása nem kevésbé veszélyessé válhatik, mint a szemé. Hisz a fülnek nincs azon képessége, valami mást a hang egyszerű benyomásának helyébe tenni, mint a szemnek, mely a színeknek kívül, még azoknak fokozatait — a világotól a homályosig — megkülömböztetheti.

Ama ösztönzésre — amit mondom — nagyobb mérvben vizsgálta meg a stuttgárti filloszvos, dr. Weil a tanulóknak hallás-képességét, s egyszersmind a hallásérveket, úgy a városban, mint falun, hogy egy összehasonlatosság átnezetet kapjon.

Dr. Weil bizonyos szók és nevek kiejtését vette alapul, melyek ugy választottak, hogy nem oly könnyen eltalálhatók, térbeni zsinórmértékül pedig a beszélgető és hallgató között 20—25 méternyi távolságot. Megvizsgálta mindíg külön-külön a két fülnek hallás-képességét. Hogy az ily pontos vizsgálatok igen sok időt vesznek igénybe és igen nehézek, azt maga a laikus is könnyen beláthatja; a nevezett orvos lassankint 4500 gyermeket — 7 és 14 éves korukat — vizsgált meg, akiknek intelligenciája természetesen a fejlődés igen különböző stádiumait tüntette fel. Éppen ezen utóbbi körülményről fogva ez különösen bonyolodottá lett.

A végeredmény azon bámulatos tény vala, hogy a megvizsgált gyermekek majd egy harmada (30%) mind a hall-sérven szenvedett! Mert sok esetben legalább egy fül sértetlen volt, miről igen gyakran maguknak a gyermekeknek ép oly kevésbé volt sejtelmük, mint szülieiknek.

Továbbá kiderült (amint a szemvizsgálatoknál konstátáltatott), hogy a siketeknek és nehezhallóknak százalékszáma a fejlődött korról növekedett, és hogy azok száma a falusi iskolákban csekélyebb volt, mint a városokéban. Ellentétben voltak ellenben a szem- és fülvizsgálatoknak eredménye annyiban, hogy ott a jó módu tanulóknak nagyobb számban sérvesek, itt pedig a hallás-sérvek tekintetében a szegényebbek képeztek a többséget. És némelyek ügyetleneknek, telhetetleneknek tartattak, mások figyelmetlenség miatt megbüntettek, csak azért mert, rosszul hallottak?

Mi legyen az ily vizsgálatoknak gyakorlati tanulsága? — Egyszerint az: hogy szülők és tanítók jövőben a gyermekek hallás-szervének ugyanazt a figyelmet szenteljék, mint újabb időben teszik a szemre nézve.

Hisz a jó fül a tanítás, — tanulás, — s az egész életre ép oly jelentőségűteljes, mint egy jó szem. Szívave.

Beck Jakab.

Községi tanácsadó.

— Hasznos tudnivalók birtokosok számára. —

Irtá Bereghy Endre.

(Folytatás.)

Itt van az 1886. 29. törvények, a mely az eddigi rossz telekkönyvi állapotok megszüntetését és egészen új és megbízható hitellekkönyvek készítését rendeli.

Ezen törvény maga olyan jó és tüdös, a milyen törvénnyel nem sok idegen nemzet rendelkezik, avagy talán egy sem ilyen jól és tökéletesen; mert a magas kormány és a törvényhozó testület belátta azt, hogy az eddigi telekkönyvi állapotaink nagyon hibásak, fogyatékosak és nem egy helyen annyira rosszak, hogy majd haszonzhetetlenek, azokban vajmi kevés hitelképességet lehet helyezni, mert a mostani telekkönyvek hazánkban nagyobb részben a német világban idegen emberek által készültek, a midőn a magyar ember azon hiszzenben, hogy a birtokok azért iratnak össze, hogy azokat a kormány a néptől elvegye, avagy nagy adósságokkal megterhelje, tehát ettől való félelmökben az emberek nagyon rosszul mondották be birtokaikat az akkor működött telekkönyvi hivatalnokoknak.

Pedig hát a birtokokat mai napig is a régi magyar tulajdonosok bírják, kivéven azokat, akik birtokaikat másoknak eladták vagy könnyelműen elpazarolták; de azt a kormány sem el nem vette, sem meg nem terhelte. Igen ám, de a rossz és téves bemondások szerint mennyi birtok veszett el jogtalanul sok embertől és mennyi zavar s baj keletkezett abból, úgy hogy most a telekkönyveket újból kell átdolgozni, és csupán azért, mert a magyar ember nem akart a más kárán okulni, hanem csak a saját kárán szeretett tanulmányozni, pedig ez nem csak hiba, de nagy bűn is, mert látva másoktól rosszat elkövetni, nem hogy óvakodnánk a rossztól, de magunk is azt óhajtuk cselekedni.

Kedves olvasóim figyeljék meg jól tanácsomat, olvassák azt minden szabad időben és merítsenek azokból a szükséges okulásra való példákat s cselekedjenek úgy, a mint azt a törvény rendeli és a mint azokat én önöknek elmondtam s a mit még elmondandó leszek. Lássák kedves olvasóim, én ezen munkát egyedül azért irtam meg, mert fáj a szívem, hogy eddig annyi számtalan magyar ember és család tönkrejutott a miatt, hogy nem törődött ingatlan birtoka állapotával, és hogy erre még eddig senki által sem volt szakszerűen figyelmeztetve.

Tisztelt olvasóm! ön biztosan azt gondolja, hogy a telekkönyvi intézmény a német találmánya, pedig ez nem áll; mert a telekkönyvi intézmény már Mózes próféta idejében is ismeretes volt. Igaz, hogy az időben ilyen telekkönyvek nem voltak, mint a milyenek most vannak. Akkor a telekkönyvet a megék pótolták.

Minden ember a maga földjét a szomszéd földjétől határvövekkel vagy hantokkal elkülönítette, és ha valaki a mesgyejeleket eltávolította vagy megrongálta, azt szigoruan büntették.

A görögöknel, ha valaki kölesönt adott a másnak birtokára, vagy ha a földet másnak elzalogosította, akkor a megterhelt vagy zálogba adott földre oszlopot állítottak és arra egy táblát szegeztek ki, mely táblára fel volt írva a kölesön vagy zálogösszeg, és ha valaki az ily tábláskákat vagy oszlopokat onnan el merete távolítani, azt szigoruan büntették, sőt az ugynevezett germánoknál a mesgye és határsértőket halállal büntették, elevenen eltemették vagy kezüket levágták.

Irott telekkönyvek Kölnben, egy német városban már 1056. évben, tehát ezelőtt 832 évvel vették kezdetüket. Angolországban 1086. évben vagyis 802 évvel ezelőtt, Lübeck városában 1227-ben, Csehországban 1253—1287. években készültek. Hamburgban 1270. évben, hazánkban Pozsony városában 1439. évben vagyis ezelőtt 449 évvel, Sopronban 1480-ban, Kassán 1600. évben.

1723. évben már az országos rendek az országban általános telekkönyvek készítése tárgyában meghozták a 107. törvényekket; 1840. évben a 21. törvények által kimondatott, hogy az új telek és betáblázási könyvek a járási telek és betáblázási könyvekbe vezettesenek által.

Az 1847. évben pedig az országgyűlés a telekkönyvi törvény kidolgozására egy bizottságot küldött ki, mely bizottság munkálatait „a nemesi fekvő javak telekkönyvéről és betáblázásáról szóló javaslat“ címe alatt be is terjesztette, azonban ez a bekövetkezett 1848-iki események miatt az egész országban nem lett keresztül vive, és így a mostani telekkönyvek Magyarországon az 50 és 60-as években, Erdélyországban pedig csak a 70-es években készültek.

Az itt felhozottakból világosan kitünik az, hogy a telekkönyvi intézmény nem német találmány, mert az az emberiség szaporodásával és a földmivélés fejlődésével vette kezdetét és mindig jobban-jobban tökéletesítettet.

Most minden művelt országban meg vannak a telekkönyvek, mert telekkönyvek nélkül mostan éppen egy nem lehetne megélni, mint levegő, víz vagy kenyér nélkül.

Mostan minden művelt nép arra törekszik, hogy telekkönyvei mennél tökéletesebbek legyenek. Milyen boldog ember az, aki azt mondhatja magáról, hogy én földbirtokos vagyok, ennyi meg ennyi földbirtokom van, a mi kitünik ebből vagy ebből a telekjegyzőkönyvből.

A kinek telekkönyvezett birtoka van, és az a nincsen tulterhelve vagy pedig egészen tiszta, ha szüksége van pénzre, nem kell könyörögni barátjainak, vagy szomszédjainak, hogy vállaljanak érte itt vagy amott a bankban, vagy pedig más privát emberrel jótállást, mert mindjárt kap pénzt, akár kitől, kinek kikölesönzendő pénze van, ha előmutatja a telekkönyvi hiteles kivonatát.

23. Az olyan pedig, a kinek telekkönyvezett birtoka nincsen, ha mindjárt nagy állásu ur is az, annak bizony nem adnak kölesönt, ha csak jótállást nem kerit magának, tehát a telekkönyvi intézmény nagy áldás az emberiségre.

Ha telekkönyvek nem léteznének a művelt népeknel, ez esetben ipar- és kereskedelem egyáltalában nem léteznék, mert nem lenne hitel. Az ipart és kereskedelmet, egyedül a telekkönyvi intézmény tartja és fejlesztí.

Miért is minden jóra való iparos és kereskedő leginkább és legelső sorban arra igyekszik, hogy neki saját és pedig mennél nagyobb háza, sok földje és gyára legyen, nem másért, mint csak azért, hogy hitele legyen, hogy mindazok, a kik vele üzleti összeköttetésben állnak, a neki hitelbe adott portékájakat ne féltsék, és hogy az az ingatlan vagyona által fedezve legyen.

Ha pedig az adós a birtokot eladja és vagyontalanná lesz, azért a neki kölesön adott és a volt birtokára bekebelezett pénz csak olyan biztos, a milyen volt az előtti is, a midőn a birtok még az adósé volt; mert

ha az adós vissza nem fizette, úgy vissza fogja fizetni az, a ki a birtokot azzal a teherrel megvette, mert a teher mindig a birtokon marad, és pedig mind addig, a meddig ki nem lesz fizetve és onnan törölve.

Kedves olvasóm! Sok ember egyes egyedül gondatlansága miatt veszítette el ingatlan birtokát; mert szerződését be nem kebelezte a telekkönyvben egyszerűen azért, mert ő elegendőnek találta, hogy ha szerződése van, de már a birtokot a maga nevére tkvileg is bekebelezte általában nem látta szükségesnek. Minek? mikor a bekebelezés iránti folyamodványért ügyvédnek vagy közjegyzőnek fizetni kell, ezenkívül bélyeget kell venni és végre illetéket is kell fizetni. Ha pedig a szerződését egyszerűen elzárja a tulipántos ládába, vagy felteszi azt a mestergerendára, akkor sem folyamodványcsinálásért sem bélyegért, sem pedig illetéket fizetni nem kell egy árva garast sem, és a birtok mégis az övé marad véleménye szerint.

De vajon meddig? Addig, a meddig azt az eladó, ha rosszlelkű (milyen a mostani világban fájdalom! nagyon sok van) újból másnak el nem adja és az új vevő magára be nem kebelezte, vagy pedig a meddig az eladó adósságot nem csinál és a hitelező követelését arra be nem kebelezte és bírói árverésen el nem adja, tehát csak addig lesz a birtok az első vevőé, t. i. azé, ki szerződését elzárta a tulipántos ládába vagy pedig elzárta a mestergerendára.

Számtalan ember pedig azért veszítette és veszti el ingatlan birtokát, mert szerződését nem szakértő, de valami zugiró által olcsó áron iratta és iratja, ki rossz szerződést írván, az bekebelezésre nem alkalmas. Bizony, a szerződést nem minden ember tudja megírni, aki írni-olvasni tud, szabályszerűen és a törvényeknek megfelelően; különösen az ingatlanok eladási, átadási, átruházási, ajándékozási vagy csere ügyletére vonatkozó szerződéseket.

A szerződéseket csak az értelmes ügyvédek, királyi közjegyzők s némely kerületi vagy községi jegyzők (fájdalom, hogy sok kör és községi jegyző jó szerződéseket megírni nem képes) tudják úgy megírni, a mint azt a törvény követeli.

Természetes dolog tehát, hogy ha a szerződés rossz, akkor azt a telekkönyvi hatóság el nem fogadhatja, és így annak az alapján a bekebelezést kinyerni nem lehet, s nem egyszer az ilyen rossz szerződések helyett, jobb szerződések sem lehet nyerni, leginkább azért, mert az eladó vagy nem akar újabb szerződést aláírni, vagy pedig ismeretlen helyre eltávozik, vagy úgy az eladó, mint a vevő elhaláloznak, s nem egyszer az eladó örökösei újabb szerződés kiadására nem hajlandók, és így sokszor perre kerül a dolog, a mikor a vevő nem hogy a vett birtokhoz hozzá jutna, hanem még más vagyont is rákölti a perre, a mi kivüláglik a következő példákban.

(Folyt. köv.)

A KORZÓN.

Irta Csillag Károly.

A tavasz egy általános költészeti betegség; a hölgyek a divatos ruhákra költenek legtöbbet, a feeskék is költenek, meg a poéták is költenek — és ez így van a mióta divat, feeske meg poéta van a világban.

A hölgyek költészetében nagyon sok a refrain, mindegyik azzal végződik hogy: kifizetendő számla, a feeskek meg a poéták költészete pedig majdnem egyforma, mert mindkettő szárnnyra bocsátja szülőit, amelyek aztán magasra nem repülhetnek, ha tollaik nem jók.

Ez a rövid elmélkedés szállott meg midőn a korzón első hivatalos sémát megírtam, azon célból, hogy írjak róla.

Azt ne kívánják a tisztelt olvasók, hogy a napsugarak kezdjem leírásomat, mert tudtommal a napsugarak még mindig olyanok mint voltak a bronz-korszakban, t. i. üdítők, felfrissítők, élénkítők és éppen úgy elengedhetik azt, hogy a zefirekről írjak, mert egyáltalán nem szándékozom e karcolatommal a Pécey díjat elnyerni, mert akkor nem zefiről, hanem olyan viharról írnék, amely az orvosi praxisra is veszedelmes, amennyiben zápfogakat is kisorsol a patienszek szájából.

Tehát maradjunk a szellő kifejezés mellett. S hogy most a tavasz képlete tökéletes legyen, — engedjék meg, hogy a pacsirtaszót is bekebelem; az igaz, hogy a pacsirtának még eszik ágában sincs a korzó felett énekelni, de minthogy a téből még itt maradt krákgó varjúk éneke csak a hatást rontaná, képzeljük el, hogy pacsirtahangokat hallunk.

Tehát napsugár, szellő és pacsirtaszó — és ime itt van a tavasz, adj még hozzá az Arany János-féle receptből „liliombarmatot és holdsugarat“ überzihert, sétapálcát és jóévtárgyat: azután lehetlenség hogy a korzó költészete gyökeret ne verjen lelked talajában.

Nagy embersokaságot leírni éppen nem a legkönnyebb feladat, hiszen egy legújabb divatu Mikádó frizurával egybekötött női kalap leírása hogy tökéletes legyen, legalább annyit vesz igénybe, mint egy közgyűlési referáda és még akkor is tömören kell írni, nehogy a kalap egy-egy lényeges része figyelmen kívül hagyassék; s a francia divat egy-egy újdonsága annyi cífrát tartalmaz, hogy katalógussal kellene ellátni — mint a régi-ségi muzeumot — ahol a katalógus dacára sem lehet elgázodni.

Eppen azért a tökéletesség eme része alól fel kell oldani a korzócikek íróját, és megelégedni azzal, ha nem a ruhákról ír, hanem arról, ami a ruhákban van: az emberekről.

És ez már nem oly nehéz, habár sokan annak tartják.

Milliószor milliard falevél van egy erdőben és mindegyik más-más, két tökéletesen egyforma levelet találni nem lehet — s így van ez az emberekkel is, az egyik szép és jó, a másik szép de nem jó és nagyon sok van a ki se nem szép, se nem jó, de mégis valamiben legalább eltér egymástól.

Ez tehát a legváltozatosabb kaleidoscop, amelyet elképzelni lehet.

Ne menjünk tovább, képzeljük el csupán hogy a korzó egyik sarkán egymással összecsoportosul egy patvarista, egy táncmester, egy néptanító, egy adóvégrehajtó, egy veterán egyleti tag, egy akadémikus, kiknek nem annyira a kritika mint inkább egy bölcsőt húzó dada áll utjokban a sétányon — nos tehát nem elég tarka és a megfigyelésre méltó célcsoportozat ez?

Összetörődik itt minden egymással, tudomány, művészet, zenei érzék és kémia.

Ebből az örökösön változó kaleidoskopból egyes alakokat meglesni és jeleneteket illusztrálni, ez birt arra, hogy a korzót válasszam karcolataim színhelyének és sine ira et studio mártom tollamat a jókedvűség téntartójába, és most egyszer és mindenkorra kijelentem, hogy az időjárásról csak akkor fogok írni, ha egyáltalán jobb témát nem találok, vagy, ha olyan kivételes klíma fog beállni, hogy a kánuikulában is muffal kell majd hölgyeinknek járni és a koresolya-egylet már szükségesnek fogja találni hogy alakuló közgyűlést hívjon egybe.

Írjuk le tehát először a korzót.

Mértanilag úgy definiálható hogy: a korzó egy derékszögű háromszögnek a két befogója, mely az egyik végén függőlegesen és párhuzamosan a megyeház felé haladó egyenesekkel együtt a járó-kelő közönség lábmosító mozgásának és szórakozásának szempontjából kellemes találkák és ezerszer ismétlődő kalapemelések és kézcsókra ad alkalmat.

Ezeket a befogókat kifogni nem lehet, mert a bajai ut is unalmas a korzó elevevényéhez képest és utóljára is a korzóra van utalva, aki városunkban egy kis hullámzatosabb emberforgalmat látni akar.

En tehát excusálva leszek tisztelt közönség, ha a korzón sokat sétálok, s a lányok se haragudjanak reám ha nagyon megtekintem őket, mivel csak őrök kötelességemnek teszek eleget, ha tanulmányozom őket.

(Folyt. köv.)

N a p t á r.

Aprilis.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
9 Kedd	Cölesztin	Demeter	28 István
10 Szer.	Ezechiél	Ezechiél	29 Márk p.
11 Csüt.	Leo pápa	Leo	30 Cl. János
12 Pént.	7 fájú. sz.	Gyula	31 Hypatius

Felolós szerkesztő: Dr. MÖLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Helyettesíti:

Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

ÉRTESETÉS.

Bátorkodom a n. é. hölgyközönség szíves tudomására hozni, miszerint évek óta fennálló és jó hírnévnek örvendő

nőiszabó-műhelyemben,

számos kitéző munkaerőn kívül, ujabban egy külön

tunika-rendezőnőt (Rafferin) alkalmaztam, aki ebbeli tapasztalatait egy elsőrangú budapesti divatteremben szerezte; és így azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a nálam dolgozó hölgyközönséget **izlésteljes kiállítás** által s **igen jutányos árak** mellett minden tekintetben kielégíthetem.

Egyben b. figyelembe ajánlom azon körülményt, hogy ezentúl elfogadok **ruhaszövedetek** való megrendeléseket is, mi célból nálam nagy választékban lesznek **szövetminták** megtekinthetők; továbbá raktáron tartok szintén dús választékban minden néven nevezendő **kellékeket** (Zugelhör) a beszerzési áron.

Mindenemű divatlapok megtekinthetők nálam.

Vidéki megrendelések a legrövidebb idő alatt foganatosíthatnak.

Mély tisztelettel

Sohr Sándor,

2—1

női szabó,

főutca, Falcione Nándor ur házában, I. emelet.

Szöllővessző-eladás.

Phylloxerának ellentálló Riparia Souvage amerikai **szöllővesszők** kaphatók Zomborban alólírottnál, és pedig:

sima vesszők gyökereztetésre 100 drb 2 frt,

egy éves gyökeres vesszők 100 drb 3 frt,

három éves gyökeres vesszők, beoltásra alkalmasak, 100 drb 5 frt.

3—3

Mihelics Péter.

Egy szürke háta ló, jól belovagolt, olcsó áron eladó.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos

Linienstreiti Pacher Herman,

cs. és kir. őrnagy Zomborban.

Zombor, 1889. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatásból

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy a „Hegyesvidéki takarékpénztár részvénytársaság“ közgyűlési határozat folytán feloszlik; minélfogva felhivatnak mindazok, kiknek nevezett intézetben bármilyen követelesek vannak, hogy azokat jelen hirdetés harmadszori közzétételétől számított 6 hó alatt a törvény értelmében érvényesítsék és a felszámoló bizottságnál Kis-Hegyesen felvegyék; mert e határidő leteltével felmerülő követelések a társaság megszűnése következtében érvénytelenekké válnak.

A Hegyesvidéki takarékpénztár részvénytársaság felszámoló.

3—3

Egy kertész,

ki a virágok és melegágyak kezelésében kellő jártassággal bír, alulírottnál azonnal vagy f. évi Szt. Györgyre alkalmazást nyerhet.

Szemző Gyula.

3—3

1402. szám.

k. ig. 1889.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye almási járásához tartozó Bajmok községében megüresedett jegyzői állás **folyó hó 27-ik napján** Bajmokon d. e. 10 órakor tartandó választás útján fog betöltetni.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, miszerint eziránti kérvényeiket az 1886. évi XXII. t. c. 74. §-a és az 1883. évi I. t. c. 6. §-a által megkövetelt minősítésüket, eddigi alkalmaztatásukat és erkölcsi előéletüket, valamint a magyar nyelven kívül a német és a dalmát nyelvekbeni jártasságukat igazoló okmányokkal felszerelten, hozzáam bezárólag folyó évi április hó 24-éig okvetlen nyujtsák be, mert a később érkező folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

A jegyzői javadalmazást 600 frt készpénz fizetés, szabad lakás, $\frac{1}{4}$ telek föld s a vele járó szérűskert és legelőilletmény haszonélvezete képezi; a föld után az adót a község, az illetékegyenértéket azonban a jegyző fizeti.

Bács-Almás, 1889. április 6-án.

Deák Zsigmond,

főszolgabíró.

3—1

2497. szám.

k. ig. 1889.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye kulai járásához tartozó Ó-Verbász községében a község ház újabb való felépítésének biztosítása céljából Ó-Verbász község házánál **f. évi április hó 18-án d. e. 9 órakor** írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános árlejtést tartok.

Ehhez a vállalkozókat azzal hívom meg, hogy az árlejtés megkezdése előtt a 13,302 frt előírányzati összeg 5%-a készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban leteendő, illetőleg az ó-verbázi községi előjárásnál az árlejtés megkezdéséig benyújtandó zárt ajánlathoz melléklendő.

Az építkezés műszaki tervei és az árlejtés többi feltételei az ó-verbázi községi jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kulán, 1889. évi április hó 4-én.

Molnár Károly,

főszolgabíró.

3—1

1669. szám.

k. ig. 1889.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye Deszpot-Szent-Iván szerb ajku községében megüresült s 400 frttal javadalmazott községi írno ki állásnak betöltésére ezennel pályázat nyitattik s választási határnapul **folyó évi április hó 29-ik napjának reggeli 10 órája** tűzetik ki.

Felhivatnak mindazok, kik pályázni kívánnak, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve, április hó 27-ig alólírottnál nyujtsák be. Ujvidék, 1889. április hó 3-án.

Kolozsváry Sándor,

főszolgabíró.

3—1